

Professional reconversion to ensure a better professional future

2022-1-ES01-KA220-ADU-000085069

Κεφάλαιο 7: Επικοινωνία

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Αυτό το έγγραφο δημιουργήθηκε με την άδεια Creative Commons:

Αναφορά-Μη Εμπορική Χρήση-Με Ίδιο Διαμοιρασμό (CC BY-NC-SA).

Το σύνολο ή μέρος του παρόντος εγγράφου μπορεί να χρησιμοποιηθεί, να αντιγραφεί και να κοινοποιηθεί υπό την προϋπόθεση ότι αναφέρεται η προέλευση, ότι δεν χρησιμοποιείται εμπορικά και ότι δεν τροποποιείται η άδεια χρήσης του.

Όλα τα δικαιώματα διατηρούνται.

© Copyright 2023 ConvertYourFuture

Αποποίηση ευθύνης

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι αποκλειστικά του/των συγγραφέα/ων και δεν αντανακλούν κατ' ανάγκη τις απόψεις και τις γνώμες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι γι' αυτές.

Πληροφορίες

Σχέδιο	Convert your future - Professional reconversion to ensure a better professional future
Αριθμός σχεδίου	2022-1-ES01-KA220-ADU-000085069
Πακέτο εργασίας	2 - Διαδικτυακό μάθημα - Δεξιότητες για επαγγελματική αναβάθμιση
Ημερομηνία	30/06/2023
Τύπος εγγράφου	Εγχειρίδιο
Γλώσσα	Αγγλικά
Συγγραφείς	Eduardo Isla, Cristina Lique, Manuel Carabias Herrero, Flavia Chiarelli, Eirini Theochari, Maria Malliora, Marek Lukáč, Klaudius Šilhár, Sophie Pérez Poveda, Rita Silva Varisco, Guillaume Henri

Κοινοπραξία

Ευρετήριο

Contents

Εισαγωγή	4
Μαθησιακοί στόχοι	4
7.1. Τι είναι η επικοινωνία;	4
7.1.1. Ορισμός	4
7.1.2. Χαρακτηριστικά	5
7.1.3 Τιμές	6
7.1.4 Η σημασία της επικοινωνίας στη σύγχρονη ζωή	6
7.2 Διδακτικές προσεγγίσεις στην επικοινωνία	7
7.2.1 Διδασκαλία της επικοινωνίας	7
7.2.2 Προκλήσεις/εμπόδια	8
7.2.3 Ο ρόλος του εκπαιδευτικού	9
7.2.4 Χαρακτηριστικά μιας τάξης που ενισχύει την επικοινωνία	10
7.2.5 Αξιολόγηση	11
7.3 Καλές πρακτικές/εφαρμογές στην εκπαίδευση ενηλίκων	12
Αναφορές	15
Προτεινόμενοι πόροι	15

Εισαγωγή

Η αποτελεσματική επικοινωνία είναι ζωτικής σημασίας στον σημερινό διασυνδεδεμένο κόσμο, όπου οι αλληλεπιδράσεις πραγματοποιούνται σε διάφορες πλατφόρμες και πολιτισμικά σύνορα. Οι εργοδότες εκτιμούν ιδιαίτερα τα άτομα που διαθέτουν ισχυρές επικοινωνιακές δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένης της ικανότητας να μεταφέρουν ιδέες με σαφήνεια, να ακούν ενεργά και να συνεργάζονται αποτελεσματικά (Poláková et al., 2023). Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό για τους εκπαιδευτές ενηλίκων να δίνουν έμφαση στην ανάπτυξη επικοινωνιακών δεξιοτήτων στους εκπαιδευόμενους, επιτρέποντάς τους να επιτύχουν σε επαγγελματικά και προσωπικά πλαίσια. Η παρούσα ενότητα έχει ως στόχο να ορίσει την επικοινωνία και να διερευνήσει πώς οι εκπαιδευτές ενηλίκων μπορούν να βοηθήσουν τους εκπαιδευόμενους να ενισχύσουν τις επικοινωνιακές τους ικανότητες.

Μαθησιακοί στόχοι

Οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση να:

- να χαρακτηρίζουν την έννοια της επικοινωνίας και τη σημασία της σε διάφορες πτυχές της ζωής.
- να εξηγούν τη σημασία της αποτελεσματικής επικοινωνίας σε διαφορετικά περιβάλλοντα.
- να αναφέρετε διαφορετικές προσεγγίσεις για τη διδασκαλία και τη βελτίωση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων.
- να περιγράφουν τις βέλτιστες πρακτικές και πρακτικές εφαρμογές της επικοινωνίας στην εκπαίδευση ενηλίκων.

7.1. Τι είναι η επικοινωνία;

7.1.1. Ορισμός

Η επικοινωνία είναι μια πολύπλευρη διαδικασία που περιλαμβάνει την ανταλλαγή και τη μετάδοση πληροφοριών, ιδεών, σκέψεων και συναισθημάτων μεταξύ ατόμων ή ομάδων. Περιλαμβάνει λεκτικές, μη λεκτικές και γραπτές μορφές έκφρασης και διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην εγκαθίδρυση συνδέσεων, στην οικοδόμηση σχέσεων και στη μετάδοση νοήματος.

Ένας ευρέως αποδεκτός ορισμός της επικοινωνίας προέρχεται από τη Διεθνή Ένωση Επικοινωνιολόγων Επιχειρήσεων (IABC), ο οποίος αναφέρει ότι η επικοινωνία είναι "η διαδικασία κατανόησης και ανταλλαγής νοήματος" (IABC, n.d.). Ο ορισμός αυτός δίνει έμφαση στην αμοιβαία κατανόηση και την κοινή ερμηνεία των μηνυμάτων ως θεμελιώδη στοιχεία της αποτελεσματικής

επικοινωνίας. Συνεπάγεται ότι η επικοινωνία δεν περιλαμβάνει μόνο τη μετάδοση πληροφοριών, αλλά και τη διασφάλιση ότι το επιδιωκόμενο νόημα λαμβάνεται με ακρίβεια και κατανοείται από τους προβλεπόμενους αποδέκτες.

Μια άλλη σημαντική πτυχή της επικοινωνίας είναι η ενεργητική ακρόαση, η οποία περιλαμβάνει την προσεκτική λήψη, ερμηνεία και ανταπόκριση σε λεκτικές και μη λεκτικές ενδείξεις. Η ενεργητική ακρόαση είναι ζωτικής σημασίας για την κατανόηση των άλλων, την ενίσχυση της ενσυναίσθησης και την προώθηση του αποτελεσματικού διαλόγου.

7.1.2. Χαρακτηριστικά

Ενώ η επικοινωνία είναι μια ευρεία και σύνθετη έννοια, υπάρχουν βασικές πτυχές που συμβάλλουν στην αποτελεσματικότητά της (π.χ. Al. Shatti, Bischoff & Willy, 2017). Οι πτυχές αυτές βοηθούν τα άτομα να μεταφέρουν με σαφήνεια τα μηνύματα, να δημιουργούν σχέσεις εμπιστοσύνης και να προωθούν ουσιαστικές συνδέσεις. Ακολουθούν ορισμένα βασικά στοιχεία της αποτελεσματικής επικοινωνίας:

1. **Σαφήνεια:** Η αποτελεσματική επικοινωνία απαιτεί σαφήνεια στη μεταφορά ιδεών, σκέψεων και πληροφοριών. Περιλαμβάνει τη χρήση συνοπτικής και ακριβούς γλώσσας, τη συνεκτική οργάνωση των σκέψεων και τη διασφάλιση ότι το μήνυμα γίνεται εύκολα κατανοητό από το κοινό στο οποίο απευθύνεται.
2. **Ενεργητική ακρόαση:** Η ενεργητική ακρόαση περιλαμβάνει την προσεκτική και ενσυναίσθητική ενασχόληση με τα μηνύματα των άλλων. Απαιτεί την εστίαση στον ομιλητή, την κατανόηση της προοπτικής του και την παροχή κατάλληλης ανατροφοδότησης. Η ενεργητική ακρόαση προάγει την αμοιβαία κατανόηση και μειώνει τις παρεξηγήσεις.
3. **Μη λεκτική επικοινωνία:** Οι μη λεκτικές ενδείξεις, όπως οι εκφράσεις του προσώπου, η γλώσσα του σώματος, ο τόνος της φωνής και οι χειρονομίες, παίζουν σημαντικό ρόλο στην επικοινωνία. Μπορούν να μεταφέρουν συναισθήματα, να τονίσουν το νόημα και να ενισχύσουν ή να αντικρούσουν τα λεκτικά μηνύματα. Η επίγνωση και η αποτελεσματική αξιοποίηση των μη λεκτικών ενδείξεων βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας.
4. **Προσαρμοστικότητα:** Οι αποτελεσματικοί επικοινωνιολόγοι προσαρμόζουν το επικοινωνιακό τους στυλ ώστε να ταιριάζει σε διαφορετικά ακροατήρια και πλαίσια. Λαμβάνουν υπόψη τους τα πολιτισμικά πρότυπα, τις ατομικές προτιμήσεις και τις ειδικές απαιτήσεις της κατάστασης. Η προσαρμογή της επικοινωνίας προάγει τη συμμετοχικότητα, την κατανόηση και τη συνεργασία.
5. **Ανατροφοδότηση:** Η επικοινωνία είναι μια αμφίδρομη διαδικασία που περιλαμβάνει την παροχή και τη λήψη ανατροφοδότησης. Η ανατροφοδότηση συμβάλλει στην αποσαφήνιση της κατανόησης, στην αντιμετώπιση παρεξηγήσεων και στη διασφάλιση της ακριβούς λήψης του επιδιωκόμενου μηνύματος. Η επικοινωνιακή ανατροφοδότηση προάγει την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων.
6. **Ενσυναίσθηση:** Η ενσυναίσθηση είναι η ικανότητα να κατανοούμε και να μοιραζόμαστε τα συναισθήματα και τις προοπτικές των άλλων. Διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στην αποτελεσματική επικοινωνία προωθώντας τη σύνδεση, την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και

την προώθηση θετικών σχέσεων. Η ενσυναισθητική επικοινωνία ενθαρρύνει την ανοιχτή σκέψη και διευκολύνει τον ουσιαστικό διάλογο.

7.1.3 Τιμές

Η αποτελεσματική επικοινωνία επιτρέπει στα άτομα να αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις, να συνδέονται με τους άλλους και να προωθούν την κατανόηση. Επιτρέπει στους ανθρώπους να εκφράζονται, να μοιράζονται ιδέες και να συνεργάζονται αποτελεσματικά. Η επικοινωνία διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στην οικοδόμηση σχέσεων, στην επίλυση συγκρούσεων και στην επίτευξη κοινών στόχων. Αναπτύσσοντας ισχυρές επικοινωνιακές δεξιότητες, τα άτομα μπορούν να ενισχύσουν την αυτοπεποίθησή τους, την προσαρμοστικότητα και τη δημιουργικότητά τους.

Μέσω της αποτελεσματικής επικοινωνίας, τα άτομα μπορούν να ξεπερνούν τα εμπόδια, να μαθαίνουν από τις εμπειρίες τους και να βρίσκουν καινοτόμες λύσεις σε προβλήματα. Ενισχύει την ανθεκτικότητα, βοηθώντας τα άτομα να ανακάμψουν μετά από επικοινωνιακές αποτυχίες ή παρεξηγήσεις. Με τον αναστοχασμό των στρατηγικών επικοινωνίας που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση δύσκολων καταστάσεων, τα άτομα αποκτούν βαθύτερη κατανόηση της δικής τους δημιουργικότητας και των ικανοτήτων επίλυσης προβλημάτων.

Η σύνδεση μεταξύ ανθεκτικότητας και προσαρμοστικότητας είναι εμφανής στην επικοινωνία. Η ικανότητα προσαρμογής και αναπροσαρμογής των συλ, των προσεγγίσεων και των μεθόδων επικοινωνίας ανάλογα με το πλαίσιο και το ακροατήριο είναι ζωτικής σημασίας σε έναν ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο. Η επικοινωνία επιτρέπει στα άτομα να εξελίσσονται, να αγκαλιάζουν την αλλαγή και να αμφισβητούν τις υπάρχουσες πρακτικές. Η ανθεκτικότητα επιτρέπει τη γρήγορη ανάκαμψη από αποτυχίες και αποτυχίες, ενώ η προσαρμοστικότητα επιτρέπει την προσαρμογή στις αλλαγές και τις νέες καταστάσεις. Αυτές οι ιδιότητες είναι απαραίτητες σε περιόδους αλλαγών, καθώς επιτρέπουν να παραμείνει κανείς ήρεμος και ψύχραιμος υπό πίεση.

7.1.4 Η σημασία της επικοινωνίας στη σύγχρονη ζωή

Στη σύγχρονη ζωή, η αποτελεσματική επικοινωνία είναι απαραίτητη λόγω της ραγδαίας εξέλιξης των επαγγελματιών και της δυναμικής φύσης του χώρου εργασίας. Καθώς οι επαγγελματικοί ρόλοι αλλάζουν και αναδύονται, τα άτομα πρέπει να μαθαίνουν συνεχώς, να εκπαιδεύονται και να παραμένουν ενήμερα για τις πολυπλοκότητες και τις προκλήσεις στους αντίστοιχους τομείς τους. Οι τεχνολογικές εξελίξεις, οι ψηφιακοί πόροι και η αυτοματοποίηση συμβάλλουν στον ρυθμό των αλλαγών, καθιστώντας αναγκαία την προσαρμογή των ατόμων και την απόκτηση νέων δεξιοτήτων (π.χ. Thornhill-Miller et al., 2023).

Ο σύγχρονος εργασιακός χώρος απαιτεί συχνά από τα άτομα να περιηγηθούν σε ασαφείς εργασιακούς ρόλους και να συνδυάσουν διαφορετικές ευθύνες σε διαφορετικά περιβάλλοντα. Η

ικανότητα αποτελεσματικής επικοινωνίας σε διάφορα πλαίσια, η συνεργασία με διαφορετικές ομάδες και η εναλλαγή μεταξύ καθηκόντων είναι δεξιότητες ζωτικής σημασίας. Επιπλέον, τα άτομα μπορεί να χρειαστεί να κάνουν σημαντικές μεταβάσεις στη σταδιοδρομία τους ή να αγκαλιάσουν νέες ευκαιρίες που απαιτούν αλλαγή 180° στην επαγγελματική τους πορεία.

Δίνοντας έμφαση στην προσαρμοστικότητα και τις αποτελεσματικές επικοινωνιακές δεξιότητες, τα άτομα επιδεικνύουν την προθυμία τους να αγκαλιάσουν την αλλαγή, να μάθουν νέα πράγματα και να συνεισφέρουν αξία στους εργοδότες. Η διασύνδεση και η αλληλεξάρτηση των επαγγελματικών τομέων, των αγορών και των χωρών δημιουργούν πηγές αστάθειας και αβεβαιότητας. Για την πλοήγηση σε αυτές τις προκλήσεις είναι απαραίτητη η συνεχής προσοχή, η παρακολούθηση και η καθιέρωση συλλογικών διαδικασιών ανθεκτικότητας. Η αποτελεσματική επικοινωνία επιτρέπει τη γρήγορη ανταπόκριση σε ενδεχόμενους κλυδωνισμούς, τη διερεύνηση εναλλακτικών λύσεων και την πρόβλεψη μελλοντικών εξελίξεων.

7.2 Διδακτικές προσεγγίσεις στην επικοινωνία

7.2.1 Διδασκαλία της επικοινωνίας

Η διδασκαλία δεξιοτήτων επικοινωνίας είναι μια δυναμική διαδικασία που απαιτεί ελκυστικές προσεγγίσεις για την προώθηση της αποτελεσματικής επικοινωνίας στους μαθητές. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να χρησιμοποιήσουν διάφορες στρατηγικές για να αναπτύξουν και να ενισχύσουν τις επικοινωνιακές δεξιότητες των μαθητών τους. Ακολουθούν ορισμένες αποτελεσματικές προσεγγίσεις διδασκαλίας για τις επικοινωνιακές δεξιότητες:

- **Διαδραστικές συζητήσεις:** Ενθαρρύνετε τους μαθητές να συμμετέχουν σε διαδραστικές συζητήσεις για να αναπτύξουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες. Δημιουργώντας ένα ασφαλές και χωρίς αποκλεισμούς μαθησιακό περιβάλλον, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να διευκολύνουν τον ανοιχτό και με σεβασμό διάλογο. Αυτή η προσέγγιση επιτρέπει στους μαθητές να εξασκηθούν στην ενεργητική ακρόαση, να διατυπώνουν τις σκέψεις τους, να εκφράζουν τις ιδέες τους με σαφήνεια και να απαντούν στοχαστικά στους άλλους.
- **Παιχνίδια ρόλων και προσομοιώσεις:** Ενσωματώστε παιχνίδια ρόλων και προσομοιώσεις για να δώσετε στους εκπαιδευόμενους ευκαιρίες να εξασκηθούν στην επικοινωνία σε ρεαλιστικά σενάρια. Αυτές οι δραστηριότητες επιτρέπουν στους εκπαιδευόμενους να μπουν σε διαφορετικούς ρόλους, να εξερευνήσουν διαφορετικές προοπτικές και να βελτιώσουν την ικανότητά τους να προσαρμόζουν το στυλ επικοινωνίας τους ανάλογα με το δεδομένο πλαίσιο.
- **Ανάπτυξη δεξιοτήτων παρουσίασης:** Προσφορά ευκαιριών στους εκπαιδευόμενους να αναπτύξουν και να παρουσιάσουν παρουσιάσεις. Αυτή η προσέγγιση βοηθά στην ανάπτυξη της αυτοπεποίθησης στη δημόσια ομιλία, στην οργάνωση ιδεών και στην αποτελεσματική παράδοση μηνυμάτων. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να παρέχουν εποικοδομητική ανατροφοδότηση και καθοδήγηση για να βοηθήσουν τους εκπαιδευόμενους να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους στις παρουσιάσεις.

- **Βιωματική μάθηση:** Εμπλέξτε τους εκπαιδευόμενους σε δραστηριότητες βιωματικής μάθησης όπου μπορούν να εφαρμόσουν τις επικοινωνιακές δεξιότητες σε πραγματικές συνθήκες. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει έργα, εργασίες πεδίου ή πρακτική άσκηση που απαιτούν αποτελεσματική επικοινωνία με εξωτερικούς ενδιαφερόμενους. Η βιωματική μάθηση βοηθά τους εκπαιδευόμενους να κατανοήσουν τις πρακτικές εφαρμογές της επικοινωνίας και ενισχύει την προσαρμοστικότητα τους σε διαφορετικά περιβάλλοντα.
- **Ενσωμάτωση τεχνολογίας:** Ενσωμάτωση ψηφιακών εργαλείων και πλατφορμών στη διδασκαλία της επικοινωνίας. Αξιοποιήστε τηλεδιασκέψεις, διαδικτυακά εργαλεία συνεργασίας και πόρους πολυμέσων για την προσομοίωση πραγματικών σεναρίων επικοινωνίας. Αυτή η προσέγγιση αναπτύσσει τις δεξιότητες ψηφιακής επικοινωνίας των μαθητών και τους προετοιμάζει για τον ψηφιακό χώρο εργασίας.
- **Εποικοδομητική ανατροφοδότηση και προβληματισμός:** Παρέχετε στους εκπαιδευόμενους εποικοδομητική ανατροφοδότηση σχετικά με τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες, τόσο γραπτές όσο και προφορικές. Ενθαρρύνετε τον αυτοαναστοχασμό και την αυτοαξιολόγηση, επιτρέποντας στους εκπαιδευόμενους να εντοπίσουν τους τομείς που χρήζουν βελτίωσης και να αναπτύξουν στρατηγικές για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της επικοινωνίας τους.
- **Διαπολιτισμική επικοινωνία:** Προώθηση δεξιοτήτων διαπολιτισμικής επικοινωνίας με την εισαγωγή των μαθητών σε διαφορετικές πολιτισμικές προοπτικές και στυλ επικοινωνίας. Ενθαρρύνετε τους εκπαιδευόμενους να εκτιμούν τις πολιτισμικές διαφορές, να προσαρμόζουν την επικοινωνιακή τους προσέγγιση και να επιδεικνύουν πολιτισμική ευαισθησία στις αλληλεπιδράσεις τους.

7.2.2 Προκλήσεις/εμπόδια

Στον τομέα της επικοινωνίας, υπάρχουν διάφορες προκλήσεις και εμπόδια που μπορεί να αντιμετωπίσουν οι εκπαιδευόμενοι. Είναι σημαντικό για τους εκπαιδευτικούς να αντιμετωπίσουν αυτές τις προκλήσεις για να διευκολύνουν την αποτελεσματική ανάπτυξη επικοινωνιακών δεξιοτήτων. Ορισμένες από τις προκλήσεις και τα εμπόδια περιλαμβάνουν:

- **Περιορισμένη αυτογνωσία:** Ορισμένοι εκπαιδευόμενοι μπορεί να έχουν περιορισμένη αυτογνωσία σχετικά με το δικό τους στυλ επικοινωνίας, τα δυνατά σημεία και τους τομείς που χρήζουν βελτίωσης. Μπορεί να μην αναγνωρίζουν τον αντίκτυπο της επικοινωνίας τους στους άλλους ή να μην κατανοούν πώς να προσαρμόζουν την επικοινωνία τους σε διαφορετικές καταστάσεις και ακροατήρια.
- **Γλωσσικά εμπόδια:** Ειδικά σε πολυπολιτισμικά ή πολύγλωσσα περιβάλλοντα. Οι μαθητές που δεν μιλούν άπταιστα τη γλώσσα διδασκαλίας μπορεί να δυσκολεύονται να εκφραστούν με σαφήνεια ή να κατανοήσουν τους άλλους αποτελεσματικά. Τα γλωσσικά εμπόδια μπορούν να εμποδίσουν την αποτελεσματική επικοινωνία και να εμποδίσουν την κατανόηση.

- **Παρερμηνεία και κακή επικοινωνία:** Η επικοινωνία περιλαμβάνει τόσο την αποστολή όσο και τη λήψη μηνυμάτων. Οι παρερμηνείες και οι εσφαλμένες επικοινωνίες μπορεί να οφείλονται σε διαφορές στην αντίληψη, στο πολιτισμικό πλαίσιο, στις μη λεκτικές ενδείξεις ή στη χρήση της γλώσσας. Οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να αναπτύξουν δεξιότητες για την ελαχιστοποίηση των παρεξηγήσεων και την προώθηση της σαφήνειας στην επικοινωνία τους.
- **Προκλήσεις ψηφιακής επικοινωνίας:** Στην ψηφιακή εποχή του σήμερα, οι εκπαιδευόμενοι πρέπει επίσης να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις των διαδικτυακών πλατφορμών επικοινωνίας, όπως τα μηνύματα κειμένου, τα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Τα μέσα αυτά στερούνται μη λεκτικών ενδείξεων και μπορεί να οδηγήσουν σε παρεξηγήσεις ή παρεξηγήσεις (Venter, 2019). Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να βοηθήσουν τους μαθητές να κατανοήσουν τις αποχρώσεις της ψηφιακής επικοινωνίας και να αναπτύξουν τις κατάλληλες δεξιότητες για αποτελεσματικές διαδικτυακές αλληλεπιδράσεις..

7.2.3 Ο ρόλος του εκπαιδευτικού

Οι εκπαιδευτικοί διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην καλλιέργεια αποτελεσματικών επικοινωνιακών δεξιοτήτων στους μαθητές. Δημιουργούν ένα περιβάλλον που ενθαρρύνει τους μαθητές να επικοινωνούν με αυτοπεποίθηση, να συμμετέχουν ενεργά σε συζητήσεις και να αναλύουν κριτικά τις πληροφορίες. Ορισμένοι βασικοί ρόλοι των εκπαιδευτικών στην προώθηση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων περιλαμβάνουν:

- **Δημιουργία υποστηρικτικού περιβάλλοντος:** Οι εκπαιδευτικοί δημιουργούν ένα ασφαλές και χωρίς αποκλεισμούς μαθησιακό περιβάλλον που ευνοεί τον ανοιχτό διάλογο, την επικοινωνία με σεβασμό και τη διερεύνηση διαφορετικών προοπτικών. Δημιουργώντας μια ατμόσφαιρα εμπιστοσύνης και ενθάρρυνσης, οι εκπαιδευτικοί ενδυναμώνουν τους μαθητές να εκφράζουν τις σκέψεις τους, να συμμετέχουν σε εποικοδομητικές συζητήσεις και να αναπτύσσουν αποτελεσματικές επικοινωνιακές δεξιότητες.
- **Προώθηση της ενεργού συμμετοχής:** Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνουν την ενεργό εμπλοκή σε δραστηριότητες επικοινωνίας και απομακρύνονται από την παραδοσιακή διδασκαλία που βασίζεται σε διαλέξεις. Διευκολύνουν τις ομαδικές συζητήσεις, τα συνεργατικά έργα και τις ασκήσεις επίλυσης προβλημάτων που απαιτούν από τους εκπαιδευόμενους να συμμετέχουν ενεργά στη δική τους μάθηση. Αυτή η προσέγγιση προωθεί τη βαθύτερη κατανόηση των εννοιών της επικοινωνίας, την ανεξάρτητη σκέψη και την κριτική σκέψη.
- **Παροχή καθοδήγησης και καθοδήγησης:** Οι εκπαιδευτικοί λειτουργούν ως μέντορες και οδηγοί στο ταξίδι προς την ανάπτυξη αποτελεσματικών επικοινωνιακών δεξιοτήτων. Παρέχουν καθοδήγηση, ανατροφοδότηση και εποικοδομητική κριτική για να βοηθήσουν τους εκπαιδευόμενους να βελτιώσουν τις επικοινωνιακές τους ικανότητες. Μέσω ερωτήσεων και προκλήσεων που προκαλούν σκέψεις, οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνουν τους

εκπαιδευόμενους να εμβαθύνουν στις διαδικασίες επικοινωνίας τους και να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους.

- **Ενσωμάτωση πραγματικών σεναρίων:** Οι εκπαιδευτικοί συνδέουν τις επικοινωνιακές δεξιότητες με πραγματικές συνθήκες για να καταδείξουν την πρακτική αξία της αποτελεσματικής επικοινωνίας. Ενσωματώνοντας στο πρόγραμμα σπουδών τρέχοντα γεγονότα, μελέτες περιπτώσεων και σενάρια πραγματικής ζωής, οι εκπαιδευτικοί προετοιμάζουν τους εκπαιδευόμενους για τις επικοινωνιακές προκλήσεις που θα αντιμετωπίσουν στις μελλοντικές προσωπικές και επαγγελματικές τους προσπάθειες.

Καλλιεργώντας μια κουλτούρα έρευνας, περιέργειας και διανοητικής ανεξαρτησίας, οι εκπαιδευτικοί ενδυναμώνουν τους μαθητές να γίνουν αποτελεσματικοί επικοινωνιολόγοι που μπορούν να προσαρμόζονται σε διαφορετικές καταστάσεις, να καινοτομούν και να συνεισφέρουν ουσιαστικά στην κοινωνία.

7.2.4 Χαρακτηριστικά μιας τάξης που ενισχύει την επικοινωνία

Μια τάξη που ενισχύει την επικοινωνία έχει σχεδιαστεί για να αναπτύσσει τις επικοινωνιακές δεξιότητες των μαθητών και να ενθαρρύνει τη βαθιά σκέψη σχετικά με τη διαδικασία της επικοινωνίας. Ακολουθούν ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά μιας τέτοιας τάξης:

- **Ενεργός συμμετοχή:** Σε μια τάξη που ενισχύει την επικοινωνία, οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά στις δραστηριότητες επικοινωνίας. Συμμετέχουν σε συζητήσεις, αντιπαραθέσεις και συνεργατικά έργα, επιτρέποντας την πρακτική εμπειρία και την αλληλεπίδραση με τις έννοιες της επικοινωνίας.
- **Έμφαση στην αποτελεσματική επικοινωνία:** συμπεριλαμβανομένης της ενεργητικής ακρόασης, της σαφούς έκφρασης ιδεών, της μη λεκτικής επικοινωνίας και της προσαρμοστικότητας σε διαφορετικά πλαίσια και ακροατήρια.
- **Ερωτήσεις ανοικτού τύπου:** Οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν ερωτήσεις ανοικτού τύπου για να διεγείρουν την κριτική σκέψη και να ενθαρρύνουν τους εκπαιδευόμενους να δώσουν στοχαστικές, καλά αιτιολογημένες απαντήσεις. Οι ερωτήσεις ανοικτού τύπου προάγουν την ευχέρεια, τη δημιουργικότητα και τη βαθύτερη διερεύνηση των εννοιών και των στρατηγικών επικοινωνίας.
- **Συνεργασία:** Η τάξη δίνει έμφαση στη συνεργασία μεταξύ των μαθητών, παρέχοντας ευκαιρίες για ομαδική εργασία και συνεργατική επίλυση προβλημάτων. Η συνεργασία ενισχύει τις επικοινωνιακές δεξιότητες προωθώντας τις διαφορετικές προοπτικές, την ομαδική εργασία και την ανταλλαγή ιδεών.
- **Αξιολόγηση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων:** Οι εκπαιδευτικοί αξιολογούν τις επικοινωνιακές δεξιότητες των μαθητών μαζί με τις γνώσεις τους για το περιεχόμενο. Η αξιολόγηση μπορεί να περιλαμβάνει εργασίες που απαιτούν από τους εκπαιδευόμενους να

επιδείξουν αποτελεσματική επικοινωνία σε διάφορες μορφές, όπως παρουσιάσεις, συζητήσεις ή γραπτή επικοινωνία.

- **Συνάφεια με τον πραγματικό κόσμο:** Συνδέουν τις επικοινωνιακές δεξιότητες με παραδείγματα και πλαίσια του πραγματικού κόσμου. Οι εκπαιδευόμενοι εφαρμόζουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες σε αυθεντικά προβλήματα και σενάρια, αποκτώντας βαθύτερη κατανόηση της σημασίας και της πρακτικής εφαρμογής της αποτελεσματικής επικοινωνίας.
- **Δημιουργικότητα:** Οι εκπαιδευόμενοι ενθαρρύνονται να σκέφτονται δημιουργικά και να καινοτομούν στις επικοινωνιακές τους προσεγγίσεις. Εξερευνούν διαφορετικές μεθόδους, στυλ και μέσα για να εκφράσουν τις ιδέες τους και να προσελκύσουν αποτελεσματικά το κοινό τους.
- **Επίλυση προβλημάτων:** Η τάξη ενσωματώνει δραστηριότητες επίλυσης προβλημάτων που απαιτούν από τους μαθητές να εντοπίζουν τις προκλήσεις της επικοινωνίας, να τις αναλύουν και να αναπτύσσουν αποτελεσματικές λύσεις. Οι εκπαιδευόμενοι εξετάζουν πολλαπλές προοπτικές και απόψεις όταν αντιμετωπίζουν προβλήματα επικοινωνίας και εφαρμόζουν δεξιότητες κριτικής σκέψης για την επίλυσή τους.
- **Ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον μάθησης:** Μια τάξη που ενισχύει την επικοινωνία καλλιεργεί ένα ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον όπου οι μαθητές αισθάνονται άνετα να εκφράζουν τις απόψεις, τις ιδέες και τα συναισθήματά τους. Οι εκπαιδευτικοί προωθούν τον σεβασμό, την ενεργή ακρόαση και την εποικοδομητική ανατροφοδότηση, δημιουργώντας μια ατμόσφαιρα που ευνοεί την ανοιχτή επικοινωνία.

Συνοπτικά, μια τάξη που ενισχύει την επικοινωνία δίνει προτεραιότητα στην ενεργό συμμετοχή, την κριτική σκέψη, τη συνεργασία και την εφαρμογή αποτελεσματικών δεξιοτήτων επικοινωνίας σε πραγματικές συνθήκες. Μέσω αυτών των χαρακτηριστικών, οι μαθητές αναπτύσσουν τις απαραίτητες επικοινωνιακές δεξιότητες για να περιηγηθούν με επιτυχία στις ποικίλες διαπροσωπικές και επαγγελματικές αλληλεπιδράσεις (Sheward et al., 2022; Mishkind, 2016).

7.2.5 Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων στην τάξη είναι απαραίτητη για την αξιολόγηση της προόδου των μαθητών και της κατανόησης των εννοιών της επικοινωνίας. Η αντιπαράθεση της συμπεριφοράς δρομολογεί τη διαδικασία μάθησης και θα πρέπει να υποστηρίζεται από ουσιαστική ανατροφοδότηση μέσω άμεσης παρατήρησης (Vleuten, van den Eertwegh, Girolidi, 2019). Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αξιολογήσουν την ανάπτυξη των επικοινωνιακών δεξιοτήτων μέσω των ακόλουθων μεθόδων:

- **Θέτοντας ερωτήσεις ανοικτού τύπου:** Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να θέτουν ερωτήσεις ανοικτού τύπου που απαιτούν από τους εκπαιδευόμενους να αναλύσουν, να αξιολογήσουν και να διατυπώσουν τις σκέψεις τους για θέματα επικοινωνίας. Ενθαρρύνοντας τους εκπαιδευόμενους να δώσουν καλά αιτιολογημένες απαντήσεις και να υποστηρίξουν τις

απαντήσεις τους με στοιχεία, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αξιολογήσουν τις δεξιότητες κριτικής σκέψης των εκπαιδευόμενων και την ικανότητά τους να εφαρμόζουν αποτελεσματικά τις αρχές της επικοινωνίας.

- **Ανάθεση έργων και παρουσιάσεων:** Η ανάθεση έργων και παρουσιάσεων επιτρέπει στους μαθητές να εφαρμόσουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες σε πραγματικές καταστάσεις. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να παρέχουν σαφή κριτήρια και προσδοκίες για αυτές τις εργασίες, αξιολογώντας την ικανότητα των μαθητών να επικοινωνούν αποτελεσματικά, να οργανώνουν τις σκέψεις τους και να παρουσιάζουν πληροφορίες με συνεκτικό και ελκυστικό τρόπο. Αυτή η μέθοδος αξιολόγησης αξιολογεί επίσης τη δημιουργικότητα και την ευχέρεια της επικοινωνίας των μαθητών.
- **Διεξαγωγή αντιπαραθέσεων και συζητήσεων:** Οι αντιπαραθέσεις και οι συζητήσεις παρέχουν ευκαιρίες στους μαθητές να εξασκήσουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες, παρουσιάζοντας επιχειρήματα, αξιολογώντας κριτικά στοιχεία και εξετάζοντας διαφορετικές οπτικές γωνίες. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να παρατηρούν την ικανότητα των μαθητών να αναλύουν και να αξιολογούν πληροφορίες σε πραγματικό χρόνο, να αξιολογούν την ενεργό συμμετοχή τους σε συζητήσεις και να αξιολογούν την ικανότητά τους να επικοινωνούν αποτελεσματικά τις ιδέες τους.
- **Αξιολόγηση από ομότιμους:** Η αξιολόγηση από ομότιμους μπορεί να αποτελέσει πολύτιμο εργαλείο για την αξιολόγηση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων. Με τη συμμετοχή των μαθητών στην αξιολόγηση της εργασίας των συμμαθητών τους και την παροχή ανατροφοδότησης, οι εκπαιδευτικοί προωθούν ένα συνεργατικό μαθησιακό περιβάλλον και παρέχουν στους μαθητές πολλαπλές προοπτικές για τη διαδικασία της επικοινωνίας. Αυτή η μέθοδος αξιολόγησης ενθαρρύνει τους εκπαιδευόμενους να αξιολογούν κριτικά τις δικές τους επικοινωνιακές δεξιότητες συγκρίνοντας τις με τους συνομηλίκους τους.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η αξιολόγηση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων θα πρέπει να είναι μια συνεχής διαδικασία και όχι ένα εφάπαξ γεγονός. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να προσπαθούν να δημιουργήσουν μια κουλτούρα στην τάξη που ενθαρρύνει την ενεργό επικοινωνία, την κριτική σκέψη και τις τακτικές ευκαιρίες για τους μαθητές να εξασκούνται και να αναπτύσσουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες.

7.3 Καλές πρακτικές/εφαρμογές στην εκπαίδευση ενηλίκων

Στην εκπαίδευση ενηλίκων, η απόκτηση δεξιοτήτων κριτικής σκέψης και επικοινωνίας είναι ζωτικής σημασίας λόγω του περιορισμένου χρόνου για την ανάπτυξη δεξιοτήτων. Μια αποτελεσματική εφαρμογή της κριτικής σκέψης στην εκπαίδευση ενηλίκων είναι η μέθοδος των σωματικών ερωτήσεων. Εμπνευσμένη από τον τρόπο διδασκαλίας του Σωκράτη, η μέθοδος αυτή καθοδηγεί τους εκπαιδευόμενους μέσα από μια σειρά ερωτήσεων που προκαλούν τη σκέψη και αμφισβητούν τις υποθέσεις, διεγείρουν την εις βάθος ανάλυση και προωθούν τον ουσιαστικό διάλογο.

Η μέθοδος των σωματικών ερωτήσεων στοχεύει στην ενίσχυση των δεξιοτήτων κριτικής σκέψης, ενθαρρύνοντας τους μαθητές να εξετάσουν τις πεποιθήσεις τους, να διερευνήσουν διαφορετικές

προοπτικές και να αναπτύξουν λογική σκέψη. Για την αποτελεσματική εφαρμογή της μεθόδου αυτής στην πράξη, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ακολουθήσουν τα εξής βήματα:

- **Δημιουργία ασφαλούς μαθησιακού περιβάλλοντος:** Δημιουργήστε ένα υποστηρικτικό και με σεβασμό περιβάλλον στην τάξη, όπου οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι θα αισθάνονται άνετα να εκφράζουν τις ιδέες τους. Ενθαρρύνετε τον ανοιχτό διάλογο και διαβεβαιώστε τους εκπαιδευόμενους ότι η συμβολή τους εκτιμάται.
- **Θέστε ερωτήσεις που προκαλούν σκέψη:** Κάντε ερωτήσεις ανοικτού τύπου που αμφισβητούν τις υποθέσεις, προωθούν την ανάλυση και διεγείρουν την κριτική σκέψη. Οι ερωτήσεις αυτές θα πρέπει να υπερβαίνουν τις απλές πραγματικές απαντήσεις και να ενθαρρύνουν τους μαθητές να παρέχουν αποδείξεις, να εξετάζουν εναλλακτικές απόψεις και να διερευνούν σύνθετες έννοιες.
- **Αφήστε χρόνο για προβληματισμό:** Παρέχετε αρκετό χρόνο στους ενήλικες εκπαιδευόμενους να επεξεργαστούν και να προβληματιστούν σχετικά με τις ερωτήσεις που τίθενται. Οι στιγμές σιωπής επιτρέπουν τη βαθιά σκέψη και δίνουν στους εκπαιδευόμενους την ευκαιρία να διατυπώσουν στοχαστικές απαντήσεις.
- **Ενθαρρύνετε τη συζήτηση και το διάλογο:** Διευκολύνετε συζητήσεις όπου οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι μπορούν να επικοινωνήσουν τις ιδέες τους, να απαντήσουν σε διαφορετικές απόψεις και να κατασκευάσουν επιχειρήματα βασισμένα σε στοιχεία. Ενθαρρύνετε τη συζήτηση με σεβασμό, αμφισβητήστε τη συλλογιστική και προωθήστε τη διεύρυνση των ιδεών μέσω του διαλόγου.
- **Αναζητήστε σαφήνεια και αποδείξεις:** Χρησιμοποιήστε ερωτήσεις παρακολούθησης για να διερευνήσετε τους μαθητές για περαιτέρω διευκρινίσεις, στοιχεία και λογικούς συλλογισμούς που υποστηρίζουν τα επιχειρήματά τους. Αυτό βοηθά τους μαθητές να αναπτύξουν την αποτελεσματική διατύπωση των σκέψεών τους, την κριτική αξιολόγηση των πληροφοριών και την τελειοποίηση των δεξιοτήτων συλλογισμού τους.
- **Παρέχετε ανατροφοδότηση και καθοδηγούμενο προβληματισμό:** Προσφέρετε εποικοδομητική ανατροφοδότηση σχετικά με τις απαντήσεις των μαθητών, επισημαίνοντας τα δυνατά σημεία και τους τομείς προς βελτίωση. Ενθαρρύνετε τους εκπαιδευόμενους να προβληματιστούν σχετικά με τις διαδικασίες σκέψης τους, να αξιολογήσουν την αποτελεσματικότητα των επιχειρημάτων τους και να εξετάσουν εναλλακτικές απόψεις.
- **Σύνδεση με πραγματικές εφαρμογές:** Συνδέστε τη μέθοδο των σωματικών ερωτήσεων με σενάρια και εφαρμογές της επικοινωνίας στον πραγματικό κόσμο. Βοηθήστε τους ενήλικες εκπαιδευόμενους να δουν την πρακτική σημασία της κριτικής σκέψης και των επικοινωνιακών δεξιοτήτων, διερευνώντας πώς μπορούν να εφαρμοστούν στην προσωπική τους ζωή, στις επαγγελματικές τους προσπάθειες και στις αλληλεπιδράσεις τους με τους άλλους.

Εφαρμόζοντας τη μέθοδο των σωματικών ερωτήσεων ως διδακτική πρακτική, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να καλλιεργήσουν μια κουλτούρα τάξης που εκτιμά την κριτική σκέψη και τις επικοινωνιακές δεξιότητες, δίνοντας στους ενήλικες εκπαιδευόμενους τη δυνατότητα να

συμμετέχουν σε ουσιαστικό διάλογο και να αναπτύξουν την επικοινωνιακή τους επάρκεια (Merriam, 2004- Katsara & De Witte, 2019).

Questioning", στο Allison, S. και Tharby, A., 2017. Making Every Lesson Count. Carmarthen: Crown House.

Αναφορές

Adler, R. B., Elmhorst, J. M., & Lucas, K. (2020). Communicating at work: Principles and practices for business and the professions. McGraw-Hill Education.

O'Hair, D., Wiemann, M., Mullin, D., & Teven, J. (2020). Real communication. Bedford/St. Martin's.

Littlejohn, S. W., & Foss, K. A. (2017). Theories of human communication. Waveland Press.

DeVito, J. A. (2015). The interpersonal communication book. Pearson.

Hargie, O. (Ed.). (2016). The handbook of communication skills. Routledge.

Burgoon, J. K., Guerrero, L. K., & Floyd, K. (2016). Nonverbal communication. Routledge.

Προτεινόμενοι πόροι

Beebe, S. A., Beebe, S. J., & Ivy, D. K. (2018). Communication: Principles for a Lifetime (7th ed.). Pearson.

Beebe, S. A., Beebe, S. J., & Redmond, M. V. (2016). Interpersonal Communication: Relating to Others (8th ed.). Pearson.

Brookfield, S. D. (2015). The skillful teacher: On technique, trust, and responsiveness in the classroom. John Wiley & Sons.

Coopman, S. J., & Lull, J. (2016). Public Speaking: The Evolving Art (4th ed.). Cengage Learning.

Cragan, J. F., Wright, D. W., & Kasch, C. R. (2017). Communication in Small Groups: Theory, Process, and Skills (11th ed.). Cengage Learning.

Neuliep, J. W. (2019). Intercultural Communication: A Contextual Approach (8th ed.). Sage Publications.

<https://www.youtube.com/watch?v=2Lkb7OSRdGE>

<https://www.youtube.com/watch?v=elho2S0Zahl>

<https://www.youtube.com/watch?v=fLaslONQAKM>

<https://www.udemy.com/topic/communication-skills/>

<https://alison.com/tag/communication-skills>

CONVERT YOUR FUTURE

Co-funded by
the European Union